

Становище

От: доц. д-р Атанас Димитров Георгиев
Катедра Икономика и управление по отрасли, Стопански факултет, СУ „Св. Климент Охридски“
Научна специалност 3.8. Икономика, „Икономика и управление по отрасли – енергетика“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по направление 3.8 Икономика – Икономика и управление (Индустрия) в Катедра „Индустриален бизнес и предприемачество“, Факултет „Производствен и търговски бизнес“, Стопанска академия „Д. А. Ценов“.

Основание за представяне на становището: Заповед N 1132/21.12.2020 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ за утвърждаване на научно жури и решение на научното жури от 21.12.2020 г.

Автор на дисертационния труд: Борислав Бойчев Боев (D010418191)

Тема на дисертационния труд: **Ядрената енергетика като елемент на електроенергийния микс на Република България – проблеми и възможности**

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал в докторска програма на Катедра „Индустриален бизнес и предприемачество“, Факултет "Производствен и търговски бизнес“, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ по професионално направление 3.8 Икономика – Икономика и управление по отрасли (Индустрия)" съгласно решение на ФС на Факултет „Производствен и търговски бизнес“ и заповед на Ректора на СА „Д. А. Ценов“.

Докторантът е отчислен с право на защита. Дисертационният труд е обсъден и предложен за защита по реда на Закона за развитие на академичния състав в Република България от Катедра „Индустриален бизнес и предприемачство“ при Стопанска академия „Д.А. Ценов“ - Свищов. Научен ръководител е доц. д-р Сергей Найденов.

Борислав Бойчев Боев е завършил бакалавърска степен по „Икономика на индустрията“ в СА „Д. А. Ценов“ – гр. Свищов през 2015 г., а от 2016 г. е магистър по „Индустриален мениджмънт“. От 2018 г. е докторант към катедра „Индустриален бизнес и предприемачество“ в СА „Д. А. Ценов“. Интересите му са в сферата на енергетиката, индустриалната икономика, международните отношения и икономическата дипломация.

Докторантът има професионален опит и като автор на статии и коментари в икономически и специализирани в енергетиката издания като World Nuclear News, Зе-news, сп. „Ютилитис“, actualno.com и др.

От личните си наблюдения към неговата работа и анализи мога да споделя отлични впечатления за аналитичните му способности и високата степен на познаване на икономическите процеси в енергийния отрасъл.

2. Обща характеристика на дисертацията

Предложената за защита дисертация е с общ обем 243 страници (210 стр., ако не се броят приложенията) и се състои от увод, три тематични глави, заключение и списък на използваната литература. Към основния текст има и 4 приложения. Библиографията включва 67 източника на английски език и 35 източника на български език. В изложението са използвани 33 таблици и 54 фигури.

Авторефератът (с обем 56 стр.) коректно отразява съдържанието на дисертационния труд и обобщава научните му приноси. Посочени са 5 публикации в български издания по темата на дисертацията: 1 глава в колективна монография (на англ. език), 2 статии в сборници и 2 публикувани доклада в сборници на конференции с международно участие, проведени в България.

Авторът на дисертацията си поставя като **основна цел** да анализира и дефинира значението на ядрената енергетика за електроенергийната сигурност на Република България и да изведе нови възможности предвид прехода към нискоемисионна енергетика. Като основни изследователски задачи са определени:

- Изследване на тенденциите в световната електроенергетика и изтъкване значението на ядрената енергетика в електроенергийните системи на големите индустрисално развити икономики;

- Проучване на основните национални и европейски стратегически документи за развитието на енергетиката и изтъкване позициите на ядрената енергетика в тях;
- Изследване на основните видове разходи в ядрената енергетика, които са от съществено значение за финансово-икономическите резултати на сектора;
- Разработване на методически инструментариум, съчетаващ в себе си както количествени, така и качествени показатели, за анализ и оценка състоянието на сектора на ядрената енергетика в България;
- Оценка на състоянието на сектора на ядрената енергетика в България;
- Идентифициране на проблемите, свързани с функционирането на сектора, представяне на възможностите за неговото развитие посредством разработка на възможни варианти и сценарии в контекста на плановете за енергийна трансформация и преход към по-чисти енергийни източници.

Задачите са достатъчно ясно и конкретно дефинирани, като следват логически поставената изследователска цел.

Основната изследователска хипотеза, която дисертантът защитава, е, че използването и развитието на ядрената енергетика подобрява емисионните характеристики на електроенергийния отрасъл, спомага за осигуряването на сигурността на доставките и същевременно осигурява енергийната независимост на Република България, като подпомага позициите на страната като лидер не само на националния, но и на международните енергийни пазари.

Обект на изследването е секторът на ядрената енергетика в Република България и по-конкретно – АЕЦ „Козлодуй“ ЕАД като единствена действаща атомна електроцентрала в страната. Обектът на изследване се разглежда в контекста на факторите, които оказват влияние върху процеси като формирането на политики в сектора, мястото на сектора в енергийната трансформация, прехода към беземисионна енергетика и възможностите за развитие чрез изграждане на нови ядрени мощности.

Като предмет на изследването е дефинирано въздействието на ядрената енергетика върху българската електроенергийна система, нейните технико-икономически особености, взаимодействието с факторите на микро- и макросредата, както и възникващите

предизвикателства пред развитието на сектора в контекста на националните и европейските енергийни политики.

Избраната методология за емпиричното изследване включва елементи от PESTLE и от INPRO (на МААЕ) с количествени и качествени показатели. Създадена е нова методическа рамка за анализ и оценка на икономическото въздействие на ядрената енергетика в България. Основните елементи на методологията включват системни индикатори (Макроикономическа среда - PEST/INPRO), индикатори на ниво отделна електроцентrala (Ценова динамика на регулиран и свободен пазар), както и матрица за оценка на рисковете в ядрения сектор и бенчмаркинг на ядрените проекти в България.

Представянето на отделните глави от изложението (2, 3, 4) в автореферата е точно и отразява етапите от изследването. Съдържанието следва коректно поставените цели и задачи.

В заключението на дисертацията авторът е описал в детайли етапите на своето изследване и връзките между всеки от тях.

Дефинирани са коректно и ограниченията на изследването – наличие на само една атомна централа в България, както и времевите ограничения.

3. Основни приноси

Основните приноси на дисертацията, според техния характер, са:

Научно-приложни приноси:

- Разработена е нова методика за анализ, базирана на PESTLE методологията в комбинация с елементи от модела INPRO на МААЕ, като по този начин е представена взаимовръзката на ядрената енергетика с водещите сектори в националното стопанство.
- Чрез използването на рискова матрица от МААЕ е създаден бенчмаркинг модел, който съпоставя двата най-големи проекта за развитие на ядрената енергетика в България - АЕЦ „Белене“ и АЕЦ „Козлодуй“ - 7 и 8 блок. Резултатите от този бенчмаркинг модел са получени вследствие на изследването не само на количествени, но и на качествени показатели.

Практико-приложни приноси:

- Анализиран е секторът на ядрената енергетика, неговото значение за енергийните пазари във водещите индустриално развити икономики и са изведени общите тенденции за състоянието на сектора.
- Проучени са обществени нагласи спрямо ядрената енергетика в България, свързани с нивото на приемливост на сектора сред избрана група респонденти, възможностите за развитие на сектора посредством изграждане на нови ядрени мощности и значението му за прехода към нискоемисионно електропроизводство.

Критични бележки:

- Използваната научна литература е основно на английски език, като включва и официални документи. Използваната литература на български език включва основно нормативни източници и малко на брой научни публикации, свързани с развитието на българската енергетика.
- Добре е резултати от изследването да бъдат публикувани и в издания, реферираны и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация.
- Финалният текст на дисертацията може да бъде изчистен от някои печатни грешки.

4. Заключение

Предложената за защита дисертация „Ядрената енергетика като елемент на електроенергийния микс на Република България – проблеми и възможности“ на докторанта Борислав Бойчев Боев е с научно-приложна и приложна стойност, навременна и актуална. Дисертацията **отговаря напълно на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и вътрешните правилници на СА „Д. А. Ценов“**, а докторантът покрива **националните изисквания за придобиване на ОНС „Доктор“**. Тези аргументи ми дават основание, след преглеждането на дисертационния труд, автореферата, резултатите и приносите, да предложа на членовете на Научното жури да присъдят на Борислав Бойчев Боев образователната и научна степен „Доктор“ по направление 3.8 Икономика – Икономика и управление (Индустрия).

София, 15.02.2021 г.

Изготвил:

/ доц. д-р Атанас Георгиев /